

Rolnummers 640 en 641
Arrest nr. 36/94 van 10 mei 1994

A R R E S T

In zake : de vorderingen tot schorsing van de artikelen 377 en 378 en van de artikelen 391 tot 401 van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur, ingesteld door de n.v. Ralston Energy Systems Benelux en anderen - tussengeschild.

Het Arbitragehof,

samengesteld uit de voorzitters M. Melchior en L. De Grève, en de rechters K. Blanckaert, L.P. Suetens, H. Boel, L. François, P. Martens, Y. de Wasseige, J. Delruelle en G. De Baets, bijgestaan door de griffier H. Van der Zwalmen, onder voorzitterschap van voorzitter M. Melchior,

wijst na beraad het volgende arrest :

*

* *

I. *Onderwerp van de vorderingen*

Bij twee verzoekschriften die bij op 19 januari 1994 ter post aangetekende brieven aan het Hof zijn toegezonden en op 20 januari 1994 ter griffie zijn ontvangen, vorderen

- de naamloze vennootschap Ralston Energy Systems Benelux, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Waver, avenue Lavoisier 14, ingeschreven in het handelsregister van Brussel onder het nummer 522.493;

- de vennootschap naar Nederlands recht Varta b.v., waarvan de maatschappelijke zetel in België gevestigd is te Brussel, Paruckstraat 35, ingeschreven in het handelsregister van Brussel onder het nummer 468.610;

- de naamloze vennootschap Philips Lighting, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Anderlecht, Tweestationsstraat 80, ingeschreven in het handelsregister van Brussel onder het nummer 437.568;

- de naamloze vennootschap Duracell Batteries, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Aarschot, Nijverheidslaan 7, ingeschreven in het handelsregister van Leuven onder het nummer 43.168;

- de naamloze vennootschap Duracell Belgium, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Aarschot, Nijverheidslaan 7, ingeschreven in het handelsregister van Leuven onder het nummer 72.430;

- de naamloze vennootschap Duracell Benelux, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Zaventem, Ikaroslaan 31, ingeschreven in het handelsregister van Brussel onder het nummer 454.278;

- de naamloze vennootschap Philips Matsushita Batteries Corporation, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Tessenderlo, Havenlaan 6, ingeschreven in het handelsregister van Hasselt onder het nummer 42.318;

- de naamloze vennootschap Panasonic Battery Sales Europe, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Groot-Bijgaarden, Stationsstraat 26, ingeschreven in het handelsregister van Brussel onder het nummer 387.314;

- de naamloze vennootschap Kodak, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Vilvoorde (Koningslo), Steenstraat 20, ingeschreven in het handelsregister van Brussel onder het nummer 88.399;

- de naamloze vennootschap Ar-Belux, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Antwerpen (Berchem), Marsstraat 58, ingeschreven in het handelsregister van Antwerpen onder het

nummer 238.878 en

- de naamloze vennootschap Dry Battery Sales, waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is te Kruibeke, Hogenakkerhoekstraat 12, ingeschreven in het handelsregister van Antwerpen onder het nummer 249.699, die woonplaats hebben gekozen op het kantoor van Mr. L. Simont, advocaat bij het Hof van Cassatie, te Sint-Gillis, Henri Wafelaertsstraat 47-51;

in hoofdorde, de schorsing van de artikelen 377 en 378, die hoofdstuk IV van boek III vormen, alsmede van de artikelen 391 tot 401, die hoofdstuk IX van boek III vormen van de gewone wet van 16 juli 1993 tot vervollediging van de federale staatsstructuur (*Belgisch Staatsblad* van 20 juli 1993, tweede uitgave) en verzoeken zij, subsidiair, aan het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen de in het verzoekschrift gepreciseerde prejudiciële vragen te stellen.

Bij dezelfde verzoekschriften vorderen de verzoekende partijen de vernietiging van die bepalingen.

Die zaken zijn ingeschreven onder de rolnummers 640 en 641.

Bij een verzoekschrift van 7 maart 1994 vragen de verzoekende partijen het Hof te verklaren dat rechter E. Cerexhe de geschiktheid heeft verloren voor het beoordelen van de zaak, of althans hem te wraken.

II. *De rechtspleging*

Bij beschikking van 20 januari 1994 heeft de voorzitter in functie in elke zaak de rechters van de zetel aangewezen conform de artikelen 58 en 59 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof.

Bij beschikking van 26 januari 1994 heeft het Hof in voltallige zitting de zaken samengevoegd.

Bij beschikking van dezelfde dag heeft voorzitter M. Melchior de zaak voorgelegd aan het Hof in voltallige zitting.

De rechters-verslaggevers hebben geoordeeld dat er ten deze geen reden was om de artikelen 71 en volgende van de voormelde bijzondere wet toe te passen.

Bij beschikking van 9 februari 1994 heeft het Hof de terechtzitting betreffende de vordering tot schorsing vastgesteld op 8 maart 1994.

Van de beroepen tot vernietiging, de vorderingen tot schorsing, de beschikking tot samenvoeging en de beschikking tot rechtsdagbepaling is kennisgegeven aan de partijen, die, evenals hun advocaten, van de datum van de terechtzitting op de hoogte zijn gebracht bij op 10 februari 1994 ter post aangetekende brieven, die op 11, 14, 15 en 16 februari 1994 aan de geadresseerden ter hand zijn gesteld.

De verzoekende partijen hebben bij op 7 maart 1994 ter post aangetekende brief een verzoekschrift tot

wraking van rechter E. Cerexhe toegestuurd.

Op de terechtzitting van 8 maart 1994, uitsluitend gewijd aan de vordering tot wraking :

- zijn verschenen :

. Mr. L. Simont, advocaat bij het Hof van Cassatie, en Mr. N. Cahen, advocaat bij de balie te Brussel, voor de verzoekende partijen;

. Mr. B. Asscherickx, advocaat bij de balie te Brussel, voor de Ministerraad;

- zijn Mr. L. Simont en Mr. B. Asscherickx gehoord;

- is rechter E. Cerexhe gehoord;

- is de zaak in beraad genomen wat het tussengeschied betreft.

De rechtspleging is gevoerd overeenkomstig de artikelen 62 en volgende van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, die betrekking hebben op het gebruik van de talen voor het Hof.

III. *In rechte*

- A -

A.1. Na in herinnering te hebben gebracht dat rechter Cerexhe senator was tijdens de totstandkoming van en de stemming over de aangevochten wet, doen de verzoekende partijen gelden dat de heer Cerexhe heeft gestemd tegen de aanneming van de verschillende amendementen op de aangevochten artikelen, amendementen waarvan de verantwoording in haar geheel zou overeenstemmen met de argumenten vervat in de middelen die voor het Hof zijn uiteengezet.

Volgens de verzoekende partijen is de onpartijdigheid van de rechter een algemeen rechtsbeginsel dat zou samenvallen met het recht op een onafhankelijke en onpartijdige rechtbank, vastgelegd in artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

Zowel de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens als die van de Commissie zou ter zake bijzonder veeleisend zijn, zoals zou blijken uit de ontwikkelingen en wendingen ervan die zich hebben voorgedaan in verband met de deelname van de procureur-generaal aan de beraadslagingen van het Belgische Hof van Cassatie.

Door tegen de amendementen te stemmen zou senator Cerexhe een bijzonder precieze en concrete mening hebben geuit over de feitelijke kwesties en de rechtsvragen die thans aan het Hof zijn voorgelegd. In feite zou hij de verschillende onderscheiden die in de wet zijn gemaakt, verantwoord hebben geacht; in rechte zou hij zich reeds hebben uitgesproken over de grondwettigheid van de aangevochten bepalingen, gelet op het feit dat hij, tijdens zijn installatie als senator, net zoals alle parlementsleden had gezworen de Grondwet na te leven.

Aldus zou rechter Cerexhe de geschiktheid hebben verloren om te oordelen over de grondwettigheid van de aangevochten bepalingen, of zou zijn aanwezigheid in de zetel althans gewettigde en objectieve twijfel over zijn onpartijdigheid doen rijzen, hetgeen zou volstaan om hem te weren.

Het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens zou toepasselijk zijn op het Arbitragehof. Dat zou niet alleen het geval zijn tijdens het onderzoek van de prejudiciële vragen, maar ook wanneer het Hof, uitspraak doende in het vernietigingscontentieux, toepassing moet maken van het gelijkheidsbeginsel, dat een beginsel zou zijn waarvan de inhoud niet abstract, maar bijzonder concreet zou zijn. De aangevochten wet zou inbreuk maken op de nijverheids- en handelsactiviteit van de verzoekende partijen, die de uitoefening van een burgerlijk recht in de zin van het Verdrag vormt.

Artikel 101, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof zou niet kunnen worden toegepast op een manier die niet zou overeenstemmen met artikel 6.1 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens.

A.2. Op de terechtzitting van 8 maart 1994 heeft de Minis terraad gesteld dat, indien een rechter zou worden gewraakt om de enkele reden dat hij voor een wet heeft gestemd, de mogelijkheid waarin artikel 101, tweede lid, van de bijzondere wet van 6 januari 1989 voorziet, iedere betekenis zou worden ontnomen.

A.3. Na te zijn gehoord, overeenkomstig artikel 102 van de bijzondere wet, heeft rechter Cerexhe verklaard zich naar de beslissing van het Hof te richten.

- B -

B.1. De verzoekende partijen voeren aan dat rechter Cerexhe objectief niet de vereiste waarborgen van onpartijdigheid biedt om in de huidige zaken zitting te nemen, doordat hij als senator aan de vergaderingen van de Senaat van 13 en 14 juli 1993 heeft deelgenomen en alsdan een neen-stem heeft uitgebracht over amendementen op de thans in het geding zijnde artikelen 377 en 378 van de wet van 16 juli 1993.

B.2.1. Het Arbitragehof is een rechtscollege dat als dusdanig gehouden is het algemeen rechtsbeginsel van de subjectieve en objectieve onpartijdigheid van de rechter te eerbiedigen.

Het eerste lid van artikel 101 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof bepaalt :

« De rechters van het Hof kunnen worden gewraakt om de redenen die luidens de artikelen 828 en 830 van het Gerechtelijk Wetboek tot wraking aanleiding geven. »

Het tweede lid van dat artikel verduidelijkt, ten aanzien van de rechters die benoemd zijn op grond van hun hoedanigheid van gewezen parlementslid :

« Het feit dat een rechter van het Hof heeft deelgenomen aan de totstandkoming van de wet, het decreet of de in artikel 26*bis* [thans artikel 134] van de Grondwet bedoelde regel die het onderwerp van een beroep tot vernietiging of van een verwijzingsbeslissing uitmaakt, vormt op zich geen reden tot wraking. »

B.2.2. De deelneming aan de totstandkoming van een wet door een parlementslid volstaat niet om te twifelen aan de onpartijdigheid waartoe hij zal gehouden zijn wanneer hij, in zijn hoedanigheid van rechter die voor het leven benoemd is, onafhankelijk is en aan een strikt stelsel van onverenigbaarheden is onderworpen, zal geroepen worden de grondwettigheid te toetsen van die wet binnen een collegiaal rechtscollege waarbij een verzoek tot vernietiging is aanhangig gemaakt.

Het standpunt waarop een vertegenwoordiger van de Natie zich heeft geplaast om stelling te nemen ten aanzien van een beleid en de wetgevende handelingen waardoor het ten uitvoer wordt gelegd, is immers niet vergelijkbaar met dat van de rechter die gespecialiseerd is in de juridische beoordeling van de grondwettigheid van dergelijke handelingen.

B.3.1. De wetgever van een door het Europees Verdrag tot Bescherming van de Rechten van de Mens en de Fundamentele Vrijheden verbonden Staat moet worden vermoed te handelen met eerbiediging van dit verdrag.

Artikel 101, tweede lid, van de bijzondere wet op het Arbitragehof dient dus te worden geïnterpreteerd met inachtneming van de vereisten die het Europees Hof voor de Rechten van de Mens heeft ontwikkeld inzake de onpartijdigheid die voorgeschreven is bij artikel 6.1 van dit verdrag. De bijzondere wetgever heeft overigens uitdrukkelijk verklaard die vereisten te willen naleven (Memorie van toelichting, *Gedr.St.*, Senaat, 1988-1989, nr. 483/1, p. 24).

B.3.2. Volgens het Europees Hof, dat heeft geoordeeld dat artikel 6.1 kan toepasselijk zijn op een grondwettelijk hof (arrest Ruiz-Mateos, 23 juni 1993, §§ 57 tot 60, Serie A, nr. 262) wordt de optiek van de rechtzoekende « in aanmerking genomen, maar speelt zij geen doorslaggevende rol. Wat wel doorslaggevend is, is de vraag of de vrees van de betrokkene als objectief verantwoord kan worden beschouwd. » (arrest Padovani, 26 februari 1993, §§ 24 tot 27, Serie A, nr. 257-B).

B.3.3. Door in artikel 101 van de bijzondere wet de woorden « op zich » te gebruiken, heeft de bijzondere wetgever zelf het geval overwogen waarin het parlementslid dat rechter is geworden dermate bij het wetgevingsproces was betrokken dat diens objectieve onpartijdigheid in het geding zou kunnen worden gebracht.

B.4. Ten deze heeft de deelneming van senator Cerexhe aan de totstandkoming van de

bestreden wet erin bestaan samen met de meerderheid waarvan zijn fractie deel uitmaakte, een ja-stem uit te brengen over die wet, en amendementen van de oppositie te verwerpen. Een dergelijke deelneming volstaat niet om een objectieve verantwoording te bieden voor de bezorgdheid van de verzoekende partijen ten aanzien van de geschiktheid van rechter Cerexhe om in onpartijdigheid de grondwettigheid van de bestreden norm na te gaan.

Om die redenen,

het Hof

verwerpt het verzoek tot wraking;

stelt de debatten met het oog op de verdere behandeling van de vorderingen tot schorsing vast op de terechtzitting van 19 mei 1994, om 15.30 uur.

Aldus uitgesproken in het Frans, in het Nederlands en in het Duits, conform artikel 65 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, op de openbare terechtzitting van 10 mei 1994, door de voormelde zetel, waarin rechter H. Boel, wettig verhinderd, op het ogenblik van de uitspraak is vervangen door rechter H. Coremans, bij beschikking van heden, van de voorzitter in functie M. Melchior.

De griffier,

De voorzitter,

H. Van der Zwalmen

M. Melchior